

SBORNÍK

ČESKOSLOVENSKÉ SPOLEČNOSTI ZEMĚPISNÉ

ROČNÍK 1976 • ČÍSLO 4 • SVAZEK 81

JAROMÍR DEMEK

XV. SJEZD KSČ A ÚKOLY ČESKÉ GEOGRAFIE

1. Úvod

V polovině dubna 1976 se konal v Praze XV. sjezd Komunistické strany Československa, který zhodnotil rozvoj hospodářství a společnosti v uplynulém období a vytyčil další úkoly při budování vyspělé socialistické společnosti. Uplynulých pět let patří dosaženými výsledky hospodářské a sociální politiky k nejúspěšnějším v historii budování socialismu v Československu. Bylo dosaženo významných úspěchů v uplynulém, dynamickém a proporcionálním vývoji našeho hospodářství. Pokročil i proces zapojování hospodářství i vědy do procesu mezinárodní socialistické integrace. Hospodářský potenciál Československa vzrostl v páté pětiletce zhruba o 1/3. Byly vytvořeny předpoklady pro další rozvoj našeho hospodářství a naší společnosti v 6. pětiletce. XV. sjezd přijal „Směrnici pro hospodářský a sociální rozvoj ČSSR v letech 1976--1980“.

Komunistická strana Československa je vedoucí silou v našem státě a proto závěry XV. sjezdu mají široký dopad na celou naši společnost. Na sjezdu byla značná pozornost věnována i školství a vědě. Proto je třeba se nejen seznámit s výsledky XV. sjezdu KSČ, ale i závěry dále rozpracovat, aby činnost vědeckých pracovišť a škol všech stupňů byla zaměřena na plnění hlavních úkolů vytyčených sjezdem.

2. Současné problémy národního hospodářství jako základu dalšího vývoje naší společnosti

V současné době žijeme v epoše vědecko-technické revoluce. V 6. pětiletce dále vzroste význam vědecko-technického pokroku jako hlavního faktoru zvyšování efektivity společenské práce, pokroku ve výrobní technologii, v rozvoji a využívání surovinových a energetických zdrojů a ve zlepšování podmínek života a práce lidí. Šestou pětiletkou přitom vstupujeme do nové etapy, v níž se naše ekonomika bude vyvíjet za náročnějších vnitřních i vnějších hospodářských podmínek. Extenzivní zdroje růstu jsou prakticky vyčerpány, zvýšené úkoly bude třeba plnit v podstatě s dosavadními a někde i menšími počty pracovníků, při pomalejším přírůstku energie a surovin. Růst společenské výroby, nutný pro další vzestup hmotné a kulturní úrovně lidu, bude klást větší nároky na využití intenzivních růstových faktorů, na efektivní chod celého hospodářství, na proporcionální rozvoj výrobních i nevýrobních oblastí, na ochranu našeho životního prostředí.

Neúspěch 4. pětiletky a zejména krizová léta 1968–1969 způsobily značné potíže našemu hospodářství. Konzolidační období v druhé polovině roku 1969 a v roce 1970 bylo na úseku hospodářství mimořádně úspěšné. Přesto některé důsledky, zejména v investiční výstavbě (např. energetice) jsme pocítovali až do minulého roku. V 5. pětiletce se zvýšil vědecko-technický potenciál naší země, vzrostla technická úroveň národního hospodářství. Z hlediska cílů 6. pětiletky je však třeba vědeckotechnický pokrok podstatně urychlit. Rozhodujícím předpokladem pro to je lepší propojení plánu vědy a techniky s národohospodářským plánem jako základním nástrojem realizace státní vědecko-technické politiky v hospodářství. Je třeba zvládnout celý cyklus výzkum—vývoj—výroba—užití. To vyžaduje dosáhnout celkové intenzifikace vědeckovýzkumné činnosti, výrazně pokročit v koncentraci sil a prostředků na společensky rozhodující úkoly.

Rozhodující úkoly rozvoje národního hospodářství, které nás očekávají v 6. pětiletém plánu, jsou následující:

- a) zabezpečení rychlého a proporcionálního růstu společenské výroby, zejména soustavným posilováním úlohy průmyslu, rozvoje zemědělské výroby a dalším vzestupem stavební výroby,
- b) zintenzívnění využívání domácího přírodního bohatství, zejména zdrojů pevných paliv, vodní energie a zemědělské půdy,
- c) rozvíjení zemědělské výroby a zvyšování celkové soběstačnosti ve výrobě potravin,
- d) důraznější uplatňování a rychlejší zavádění do praxe výsledky vědy a techniky,
- e) prosazování kursu na vyšší zapojení československé ekonomiky do mezinárodní socialistické dělby práce,
- f) přihlížet při rozvoji k regionálním zvláštnostem a vycházet z racionálního využívání přírodních a ekonomických podmínek jednotlivých regionů.

3. Hlavní úkoly v 6. pětiletce

Na rozhodující úkoly rozvoje národního hospodářství a společnosti musí navazovat hlavní úkoly vědy.

V průběhu socialistické výstavby byla v ČSSR cílevědomě vybudována rozsáhlá výzkumná a vývojová základna. Součástí této nově vybudované výzkumné základny je i Geografický ústav ČSAV v Brně. Podíl prostředků vydělených na vědu a výzkum z národního důchodu dosáhne v 6. pětiletce 3,8 %. Na 1000 pracujících v našem hospodářství bude připadat 21 pracovníků vědy a techniky. Tento poměr odpovídá charakteru průmyslově vyspělé země.

Základní výzkum bude v 6. pětiletce soustředěn v přírodních a technických vědách především na:

- a) rozšíření a komplexní využívání domácí surovinové základny a racionální tvorbu a zhodnocení materiálů,
- b) efektivní získávání, přenos a využívání energie,
- c) rozvoj elektrotechniky a optimalizaci řízení složitých procesů, zejména technologických,
- d) chemizaci výrobních procesů,
- e) racionalizaci zemědělské produkce,
- f) prevenci společensky závažných chorob,
- g) zdokonalení ochrany a tvorby životního prostředí,

Aplikovanému výzkumu a vývoji pak bylo uloženo řešit zejména:

- a) úsporu paliv, energie a materiálu,

- b) způsoby dosažení podstatného růstu produktivity práce,
- c) zvyšování užitné hodnoty nových strojů a zařízení,
- d) způsoby dosažení podstatného růstu výroby obilovin a dalších zemědělských produktů a rozvíjení velkovýrobních technologií v rostlinné a živočišné výrobě,
- e) ozdravení a tvorbu životního prostředí plným využíváním možností vědeckotechnického pokroku, zejména uplatňováním netradičních způsobů ochrany vody a půdy cestou bezodpadových, uzavřených technologií a dalšími opatřeními.

Stále rostoucí význam při plnění těchto náročných úkolů má a stále více bude mít koordinace plánů a úkolů s bratrskými socialistickými státy, zejména s SSSR. V letech 1976—1980 vzroste jen počet společenských úkolů řešených s SSSR o více než polovinu, s ostatními státy RVHP o třetinu. Spolu s rostoucími zkušenostmi v bilaterální a multilaterální spolupráci je nezbytné uplatňovat v ní nové formy spolupráce.

Hlavním činitelem při zvyšování efektivnosti vědecké práce je výrazná koncentrace kapacit na rozhodující úkoly. Jen koncentrace sil a prostředků nám umožní tyto hlavní úkoly urychleně řešit a výsledky aplikovat v národním hospodářství.

4. Hlavní úkoly současné geografie

Dříve než přistoupím k jednotlivým hlavním konkrétním úkolům české geografie, pokládám za nutné uvést některé charakteristické rysy současné geografie. Moderní geografii zpravidla definujeme jako vědu zabývající se řešením vztahu přírody a společnosti v prostoru a čase. I když zde používám názvu geografie v jednotném čísle, je třeba mít na paměti, že geografie je složitý soubor přírodních, společenských a technických věd, jejichž společným objektem je krajinná sféra.

Krajinná sféra zahrnuje přírodní základ, společnost a výtvořiny jí vytvořené. V našich podmínkách zahrnuje krajinná sféra značně změněnou přírodu, společnost směřující k vyspělé socialistické společnosti a intenzivní průmyslovou a zemědělskou výrobu. Předmětem geografie jsou pak složité vztahy, které se na našem území vytvořily během dlouhého vývoje v naší části globální krajinné sféry.

Lidská společnost se nemůže obejít bez přírodní složky krajinné sféry. Dlouho jsme na tuto přírodní složku pohlíželi jako na relativně stálý a neměnný základ, který sice ovlivňuje vývoj společnosti, ale pro svoji relativní stabilitu nemůže být rozhodujícím činitelem jejího vývoje. V současné době se však ukazuje, že pod vlivem globálního působení lidské společnosti se tento základ vyvíjí a mění velmi intenzivně, a to převážně směrem, který nám není příznivý a dokonce ohrožuje i další vývoj lidské společnosti.

Získání údajů o prostorovém a časovém vývoji přírodního základu krajinné sféry je jedním ze základních úkolů současné geografie.

Současně je však potřebné prohloubení znalostí o výtvořech lidské společnosti a formách vzájemných vztahů mezi přírodním základem a činností lidské společnosti.

Řešení těchto vztahů však není možné bez prohloubení znalostí o samotné společnosti a geografie obyvatelstva s demografií má vzrůstající význam v soustavě geografických věd.

Geografie je však nejen vědecká disciplína, ale i důležitá součást vzdělání občana vyspělé socialistické společnosti, která má bezprostřední politický význam.

5. Systémový základ geografie

Geografie je tak v soustavě věd jedinou vědou, která má přímo ve své definici řešení jednoho z hlavních problémů současného lidstva — vztahu společnosti a prostředí v prostoru a čase. V souvislosti s rostoucím vlivem společnosti na přírodu se tento vztah stává stále složitějším. Současná geografie přistupuje k řešení vztahu příroda — společnost ze systémového hlediska. Při současném stavu specializace věd je nespornou výhodou geografie, že zahrnuje ve svém souboru vědy přírodní — fyzickogeografické, společenské — ekonomicko-geografické a technické — kartografické.

Systémový přístup totiž znamená řešit problém vztahu člověka a prostředí komplexně a většina věd, které se zabývají studiem tohoto problému, přistupují k řešení buď z hlediska přírodních systémů (biologie, chemie), nebo z hlediska socioekonomických a technických systémů (sociologie, architektura).

Ve skutečnosti v současné krajinné sféře vznikají stále více systémy zahrnující jako subsystemy jak přírodu, tak i společnost a její výtvoary. Existence těchto hybridních systémů v krajinné sféře přináší metodologické potíže, které však lze překonat na základě marxisticko-leninské teorie.

6. Hlavní úkoly geografie v 6. pětiletce

Uvedené zásady byly základem při stanovení hlavních úkolů naší geografie v 6. pětiletce. Na základě výsledků XV. sjezdu KSČ bude třeba tyto úkoly dále rozpracovat a upřesnit, a to asi následovně:

Prvním významným úkolem geografie v tomto období je studium přírodních a socioekonomických zdrojů území ČSSR. Přírodní i lidské zdroje našeho státu jsou omezené zčásti i vyčerpatelné. K vyčerpávání zdrojů dochází rychleji než jsme předpokládali. Ještě na počátku tohoto století se odhadovala těžba uhlí v Podkrušnohorských pánvích na 500 let, nyní víme, že vystačí maximálně do roku 2030. V referátu s. Štrougala na XV. sjezdu KSČ se uvádějí problémy se zásobováním vodou, jejíž nedostatek se stává limitujícím činitelem dalšího rozvoje měst, průmyslu a zemědělství. Ve „Směrnících pro hospodářský a sociální rozvoj ČSSR v letech 1976—1980“ se ukládá považovat hospodaření přírodními zdroji jako jsou půda, lesní bohatství a voda za celospolečenskou záležitost.

Geografie se proto musí zabývat hodnocením jednotlivých přírodních a socioekonomických zdrojů v prostoru a čase, zejména však komplexním hodnocením optimálního využívání zdrojů z hlediska potřeb vývoje vyspělé socialistické společnosti.

S prvním úkolem pak úzce souvisí i druhý úkol, tj. řešení optimálního vztahu přírody a socialistické společnosti na území ČSSR. Budování vyspělé socialistické společnosti přináší stále nové problémy při řešení tohoto vztahu. I když v okolních bratrských socialistických zemích vyvstávají podobné problémy, přesto každá socialistická země má svoje svérázné a odlišné rysy. Lze proto tvořivě využívat zkušeností ostatních socialistických zemí, ale konkrétní problémy je možno řešit pouze vlastním výzkumem na vlastním území každého státu.

Úkol řešení optimálního vztahu přírody a socialistické společnosti v prostoru a čase zahrnuje řadu dílčích úkolů. Základem řešení má být snaha o ekonomické hodnocení působení společnosti na přírodu. Tuto skutečnost v poslední době dobře pochopili i v ostatních socialistických zemích. Je výhodné pro nás, že v tomto hodnocení máme již určité zkušenosti. Samozřejmě ne všechno je možné

ekonomicky hodnotit a i mimoekonomické hodnocení v kvantitativním vyjádření má značný význam.

Do tohoto úkolu náleží i řešení otázek teorie krajiny, zejména kulturní krajiny. Řešení těchto otázek geografové zbytečně snadno přenechali biologům. Ekologická metoda nemůže být výhradně biologickou záležitostí.

Pod otázkami optimálního vztahu přírody a společnosti nemůžeme rozumět jen studium negativních vlivů průmyslu a okolí, ale i optimální rozmístování průmyslu a zabezpečení jeho provozu přírodními zdroji, zejména vodou, která do zavedení uzavřených oběhů vody bude zřejmě limitujícím faktorem rozvoje některých odvětví národního hospodářství.

Třetím úkolem, kterému musíme věnovat ve smyslu usnesení XV. sjezdu zvýšenou pozornost jsou otázky zemědělství. V československém zemědělství se postupně dotváří velkovýrobní základna. Průměrná výměra JZD se v letech 1971–1975 zvýšila trojnásobně, a tak k 1. lednu 1976 činila 1920 ha zemědělské půdy. Zprůmyslnění zemědělství, kooperace a koncentrace zemědělství se bezprostředně odrážejí ve fyzickogeografických i socioekonomických krajinnotvorných procesech a v celém rázu naší krajiny.

Návrh „Směrnice hospodářského a sociálního rozvoje“ předpokládá další růst materiálně-technické základny zemědělství. Např. dodávky průmyslových hnojiv se zvýší z 220 kg v roce 1975 na 268 kg na 1 ha v roce 1980. Zvýší se i dodávky pesticidů. Nadále poroste rozloha základních zemědělských závodů až asi na 3 000 ha.

Hlavním úkolem rozvoje zemědělství je zabezpečení potřeb obyvatelstva a postupně dosáhnout soběstačnosti ve výrobě zrnin. Splnění vytyčených úkolů vyžaduje přednostně zabezpečit růst rostlinné výroby, uplatnit co nejefektivnější strukturu osevních ploch za současné maximální ochrany půdy před erozí a maximální ochrany životního prostředí.

Na úseku zemědělství budou geografové muset ve smyslu závěrů XV. sjezdu přezkoušet vědecko-výzkumné plány na 6. pětiletku a hledat další možnosti přispění geografů řešení velkých úkolů, které stojí před našim zemědělstvím. Současně je třeba zpětně studovat vlivy dalšího vývoje zemědělství na prvky krajinné sféry.

Čtvrtým úkolem podle mého názoru jsou otázky geografie obyvatelstva. Československo dnes patří v populačním vývoji na přední místo v Evropě. Počet obyvatel se u nás zvýšil za posledních 5 let o půl miliónu a v roce 1977 přivítáme již patnáctimilionového občana naší socialistické vlasti.

Člověk je centrem a cílem veškerého snažení socialistického zřízení. Na XV. sjezdu KSČ byla několikrátě podtržena otázka vytváření optimálního životního prostředí obyvatel socialistického státu. Generální tajemník KSČ a prezident republiky s. G. Husák ve svém referátu zdůraznil, že v naší zemi s vysokou koncentrací výroby a obyvatelstva je třeba rozhodněji omezovat škodlivé vlivy na životní prostředí, které doprovázejí rozvoj průmyslu, dopravy a zprůmyslnění zemědělství.

Podrobněji se touto otázkou zabýval ve svém referátě s. Štrougal. Podle něho je péče o životní prostředí nedílnou součástí politiky strany při řešení otázek hmotné a kulturní úrovně obyvatelstva.

Obyvatelé velmi citlivě reagují na problémy životního prostředí a jedním z předních úkolů naší geografie by mělo být právě studium těchto interakcí, studium pohybu obyvatelstva, reprodukce a zdravotního stavu.

S těmito otázkami nedílně souvisejí problémy geografie služeb a rekreace.

Jsou to poměrně mladá odvětví ekonomické geografie, jejichž význam však stoupá. Ve „Směrnici pro hospodářský a sociální rozvoj“ je zakotven pokračující rozvoj motorismu. Během 6. pětiletky přijde na trh nejméně 800 000 osobních automobilů, což znamená, že kolem roku 1980 připadne 1 automobil na 7–8 obyvatel. To přinese další zvýšení mobility našich občanů a další tlak na krátkodobou i dlouhodobou rekreaci. Geografické rozpracování těchto otázek může být podstatným přínosem pro řešení oddechu a reprodukce pracovní síly v našem státě.

Pátý úkol vyplývá z charakteru geografie jako vědy regionální. Rozdělení hospodářské aktivity naší společnosti a její interakce s přírodou na státním území není rovnoměrné. Největší aktivita se soustřeďuje do urbanizovaných oblastí a některých území jako je např. severočeský hnědouhelný revír. Vymezování těchto regionů, tj. geografická regionalizace, je průběžný úkol geografie. Komplexní studium oblastí největších aktivit společnosti bude rovněž patřit k hlavním úkolům geografie v 6. pětiletce.

Jako šestý, avšak rozhodně svým významem ne poslední úkol geografie v 6. pětiletce, je úkol zvýšení úrovně vyučování geografie. Zaostávání výuky geografie na základních školách je vážnou brzdou uplatnění geografie v praktickém a politickém životě. Bohužel v poslední době se mi zdá, že ve srovnání s jinými socialistickými státy máme mezery i ve vyučování geografie na vysokých školách. Dnešní náš vysokoškolák je vychováván pro období vespěle socialistické společnosti v etapě vědeckotechnické revoluce. Exploze informací a rychlá realizace objevů vyžadují, aby student geografie se uměl rychle přizpůsobit novým požadavkům. Proto v socialistických zemích věnují zvýšenou pozornost teoretickým, metodickým předmětům na úkor přednášení předmětů faktografických. Nám pro tento postup chybějí skripta a učebnice.

7. potřeba dalšího metodologického vývoje v geografii

Splnění výše vytyčených úkolů se ovšem neobejde bez dalšího rozvoje metodologie geografie.

Za prvé je naprosto zřejmé, že geografie musí dále usilovně rozvíjet svůj vlastní svérázný jazyk, kterým jsou kartografické zobrazovací metody. Je třeba urychlit rozvoj kartografie jako geografické vědy a v ní zejména tematické kartografie. Nemohu se zde zabývat celým složitým problémem, ale hlavními prvky v tomto vývoji musí být:

- a) rozpracování teorie tematických map a standardizace jejich obsahu a výrazových prostředků,
- b) automatizace tvorby tematických map,
- c) využívání aerokosmických metod výzkumu.

Za druhé je na úseku metodologie závažným požadavek konstruktivního přístupu k řešení problémů na základě systémové teorie. Při řešení výše uvedených problémů nestačí dnes a tím méně v budoucnosti konstatování skutečností, ale je třeba přistupovat ke geografické prognóze. Požadavek prognózy vyplývá i z referátu s. Husáka, kde říká: „Řešení klíčových otázek hospodářského a sociálního rozvoje naší společnosti vyžaduje vypracovat dlouhodobé komplexní programy. Před plánovacími a hospodářskými orgány je úkol zvýšit úroveň dlouhodobého plánování, hlouběji poznávat vývojové tendence a potřeby společnosti, reálně oceňovat zdroje jejich uspokojování, všestranněji zkoumat souvislosti mezi sociálním rozvojem a efektivností společenské výroby“.

Vypracování metodiky geografické prognózy je obtížný úkol, který však je

nezbytný pro rozsáhlejší využití geografie v praxi v další etapě vědeckotechnické revoluce. Rozpracování geografické prognózy potřebujeme nejen pro hlavní obecné problémy vztahu přírody a společnosti v prostoru a čase, ale i pro jednotlivé regiony, modelové oblasti apod. Rozpracování metod konstruktivní geografie a geografické prognózy může přispět k řešení tohoto úkolu XV. sjezdu KSČ.

Prognózovat je třeba i rozvoj samotné vědy. Přitom zřejmě nepostačí jen období 5 let, ale musíme si vypracovat i dlouhodobý plán na 15 a možná i 20 let.

8. Mezinárodní spolupráce geografů jako předpoklad úspěšného plnění úkolů XV. sjezdu

V 5. pětiletce se podstatně rozvinuly konkrétní formy spolupráce geografů socialistických zemí. Spolupráce a její další rozšíření a prohloubení je závažnou složkou při plnění úkolů, které před nás staví budování vyspělé socialistické společnosti a usnesení XV. sjezdu KSČ.

V současné době hlavní váha spolupráce leží v úkolech RVHP a Interkosmos. V rámci RVHP jsme dosáhli úspěchů při práci na úkolu „Vypracování opatření pro ochranu přírody a přírodních zdrojů“ a náš přínos je uznáván. Tím více se musíme snažit dotáhnout tento úkol do praktických závěrů.

Slibně se začíná rozvíjet spolupráce na programu Interkosmos „Studium Země pomocí aerokosmických metod“, která byla zahájena na jaře 1975. Po roce můžeme konstatovat konkrétní pokrok a sovětští přátelé nám vycházejí velkoryse vstříc v předávání svých zkušeností i materiálních podkladů pro rozvoj tohoto nového perspektivního oboru. Bude záviset jen na nás jak rychle dovedeme tyto zkušenosti využít a uvést do praxe.

Naši geografové se jistě nebudou uzavírat spoluprací v rámci mezinárodních organizací, zejména IGU, UNESCO apod. a ve smyslu zejména závěrů helsinské konference přispívat k řešení otázek společného zájmu, zejména na úseku životního prostředí.

9. Kádrové předpoklady při plnění úkolů XV. sjezdu

Rozpracování závěrů XV. sjezdu by nebylo úplně bez hodnocení kádrových předpokladů pro jejich plnění. V jednání sjezdu byla těmto otázkám věnována pozornost. Při uskutečňování závěrů sjezdu bude třeba překonávat řadu objektivních a subjektivních překážek, vést boj proti pohodlnosti, setrvačnosti, rutině, lhostejnosti a formalismu. Na druhé straně v umu a iniciativě lidí je naše nejcennější bohatství. Významná je úloha vedoucích kádrů. Když jsou správně stanoveny úkoly, když je dobrá organizace práce a lidé vidí výsledky, pak se dá vykonat mnoho. Závěry XV. sjezdu nás zavazují posilovat odborné znalosti a politickou vyspělost pracovníků. Během posledních 30 let se u nás vytvořila česká marxistická geografická škola a vyrostly zkušené kádry.

I pro geografů platí slova s. Štrougala na sjezdu, že ne všichni pracovníci vědecko-výzkumné základny se výrazně koncentrují na rozhodující úkoly. I mezi geografů se vyskytují snahy jednotlivců a kolektivů zabývat se různými dílčími problémy, jejichž výsledky mají malou naději na praktické využití, což přirozeně oslabuje efekt práce geografů. Projevem politického uvědomění pracovníků a zejména kritériem pro vedoucí pracovníky při plnění úkolů XV. sjezdu ve vědě bude práce koncentrace sil a prostředků na rozhodující úseky.

Při této příležitosti rád konstatuji, že při přípravě plánu základního výzkumu na 6. pětiletku se podařilo zapojit na řešení hlavních a rozhodujících úkolů státního plánu základního výzkumu většinu našich geografů. Podstatně vzrostlo zapojení do státního plánu základního výzkumu pracovníků našich vysokých škol, a to nejen učitelů přírodovědeckých fakult, ale i fakult pedagogických. Geografové tak plní jednu ze závažných směrnic XV. sjezdu KSČ na úseku vědy a výzkumu.

Značnou pozornost musíme ve smyslu závěrů XV. sjezdu KSČ věnovat výchově mladé generace vědeckých pracovníků, a to komplexní výchově, protože odborné a politické znalosti jsou neoddělitelně spjaty.

10. Závěr

V tomto článku jsem se pokusil vytyčit hlavní úkoly, které vyplývají pro českou geografii z XV. sjezdu KSČ. K závěrům sjezdu se jistě budeme v tomto časopise ještě několikrát vracet. Již nyní však chci vyjádřit své přesvědčení, že naši geografové se budou ve své práci řídit závěry XV. sjezdu a přispívat tak k budování vyspělé socialistické společnosti a dalšímu uplatnění naší geografie v hospodářsko-spoločenské praxi.

Abstract

THE XVth CONGRESS OF THE COMMUNIST PARTY OF CZECHOSLOVAKIA AND THE TASKS OF CZECH GEOGRAPHY

In his paper the author deals with the following for the Czech geography from the resolutions of the XVth Congress of the Communist Party of Czechoslovakia.

The Communist Party of Czechoslovakia is the leading power in the Czechoslovak Socialist Republic and the conclusions affect strongly the whole society. The author mentions in his paper the main conclusions which followed from the Congress for the development of Czechoslovak economics and the main tasks of science in the 6th five-year plan 1976—1980.

The author mentions the following principle tasks for Czechoslovak geography in the period between 1976 and 1980:

1. study of natural and socio-economic resources of the Czechoslovak Socialist Republic
2. solution of the optimum relationship of nature and socialist society on the territory of the Czechoslovak Socialist Republic
3. study of the problems of geography of agriculture in connection with the industrialization, cooperation and concentration of Czechoslovak agriculture
4. solution of the problems of geography of population mainly in relation to the recent population increase and to problems of environment
5. study of the geographical differentiation of economic activities and their interaction with nature
6. increase of the standard of teaching geography in schools of all levels.

The author is of the opinion that the fulfilment of the tasks mentioned above is not possible without further development of the methods applied in geography and, especially, without further development of thematic cartography and geographical prediction. He also stresses the significance of international cooperation in geography mainly with geographers of socialist countries within the frame of the tasks of COMECON and INTERCOSMOS.

The author closes his paper by stating that by the fulfilment of the said tasks the practical significance of geography for the development of economics and the formation of a well-developed socialist society in the Czechoslovak Socialist Republic will further increase.

XV. СЪЕЗД КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ ЧЕХОСЛОВАКИИ И ЗАДАЧИ ЧЕШСКОЙ ГЕОГРАФИИ

В статье автор занимается задачей, выходящей из заключений XV. съезда Коммунистической партии Чехословакии для чешской географии.

Коммунистическая партия Чехословакии является руководящей силой в Чехословацкой социалистической республике и поэтому заключения XV. съезда имеют большое значение для всего общества. В статье автор приводит главные выводы, выходящие из съезда для развития народного хозяйства ЧССР и главные задачи науки в 6-ой пятилетки от 1976 - 1980 г.

Автор ставит следующие главные задачи для чешской географии в период от 1976 - 1980 г.:

1. Изучение природных и socioэкономических ресурсов ЧССР,
2. решение оптимального отношения природы и социалистического общества на территории ЧССР,
3. изучение вопросов географии сельского хозяйства в связи с индустриализацией, кооперацией, концентрацией, чехословацкого сельского хозяйства,
4. решение вопросов географии населения, особенно в отношении к росту населения в последних годах и вопросы жизненной среды,
5. изучение географической дифференциации хозяйственной активности и ее взаимодействия с природой,
6. повышение уровня изучения географии на всех ступенях школ.

Автор считает, что исполнение выше приведенных задач невозможно без дальнейшего развития тематической картографии и географического прогноза. Значительно подчеркнул также международное сотрудничество географов, особенно с географами социалистических стран в рамках СЭВ и Интеркосмос.

Автор заключает статью констатированием, что исполнение поставленных задач в дальнейшем увеличит практическое значение географии с развитием народного хозяйства и строения развитого социалистического общества в Чехословацкой социалистической республике.